

Pelsmøll (*Tinea pellionella*)

Etter at jeg startet med Angora, har jeg oppdaget en del møll i stallen. I en stall er det alltid diverse flyvende dyr, men jeg synes nå det er flere enn tidligere. For en tid tilbake jobba jeg i garn-produksjon, og der så jeg hva skader disse små møllene kan gjøre i ull og garn, så mulig det er derfor jeg er mer obs. Det er jo ekkelt hvis de formerer seg i pelsen på kaninene. Møll har jeg også sett i bura og på pelsen til Hermelin fuchs. Til nå har jeg forsøkt å spraye bur/vegger/kroker med RAID.

Ull som jeg klipper fra angorane kommer jeg heretter til å legge i fryseboksen (min mann vil nok bli «kjempesglad» for å finne ulla der). Jeg vil for all del ikke få møll inn i huset og at de skal bosette seg å formere seg i mine ullprodukter. Noen tips for å holde dem borte er: Cederolje, kvister med Pors, Lavendel eller møllkuler. Andre tips jeg har funnet for husbruk er: Vasking av klær, frysing og varmebehandling (men det er ikke så lett å gjøre med en kanin).

Jeg har fått forskjellige svar på om møllen kan leve i pelsen. Selv mener jeg å ha funnet tomme pupper i pelsen under klipping. Andre mener at formeringen skjer i ullrester som ligger igjen i mørke kroker. Har hørt at flere har møll i stallen, også om vinteren, så jeg vil nok aldri få dette helt vekk. Møllen kommer jo utenfra, så jeg får bare drive forebygging.

Litt om Pelsmøll: I eldre tider var det dette møllet som kaltes klesmøll og som er synderen det siktes til i visa om Ingrid Sletten som hadde en lue av pureste ull. Etter hvert som klimaet i husene ble varmere og tørrere, fikk pelsmøllet mindre betydning. En nyinnvandret art fikk rundt 1900 navnet *gul klesmøll* og siden bare klesmøll. Den trivdes bedre i det nye innendørs klimaet og overtok pelsmøllets plass som viktigste skadedyr på ull, fjær og pels. Pelsmøll er på størrelse med klesmøllet, og er 9 til 17 mm bred i vingspenn. Hunnen er større en hannen og også noe mørkere. Fargen på hodet og forvingene er gråbrun. Vingene har 2-3 mørke punkter.

Pelsmøllet skiller seg fra klesmøllet bl.a. ved at larven lever i et rør som den har laget og bærer med seg. Røret er noe lengre enn kroppen og er laget av spinnsilke

med innvevde små fibre fra stedet larven lever, er litt flattrøkt, bredest på midten og har åpninger i begge ender. Larven kan snu seg i røret og bruke begge åpninger. Larven stikker forkroppen ut av røret når den spiser eller flytter seg. Larven er hvit med et skinnende mørkebrunt hode. Voksne larver er 4-7,5 mm lange.

Pelsmøllet er i Norge en frittlevende art som er bedre tilpasset vårt klima enn klesmøllet. Det finnes vanlig i fuglereder hvor det lever av hår, fjær og annet keratinholdig avfall. Pelsmøllet er av mindre betydning som skadedyr enn klesmøllet i oppvarmete hus, men har større betydning i rom og bygninger med lavere temperatur. De angriper begge de samme slags stoffer: Ullvarer og fjær, tøy, stoppede møbler, filt i piano, utstoppede dyr/ fugler, osv. Larven kan ikke utvikle seg på rene bomull- og jutevarer, melvarer osv. Næringstypen, temperatur og fuktighet regulerer utviklingstiden for larvene. Utviklingen er kortest ved høy fuktighet.

Eggets utviklingstid er fra 4 til 7 døgn ved temperaturer fra 21,5-34,5°C og en fuktighet på 30-90 % relativ fuktighet. Ingen egg klekkes ved 14°C.

Larvene utviklet seg ikke ved 13,5°C og de dør uten å fullføre utviklingen ved en konstant temperatur på 34,5°C og over.

Forpuppetingen skjer i larverøret.

Puppetiden varer ved 21,5°C ca 18 døgn og ved 25 til 30°C ca 10 døgn.

Fuktigheten har liten betydning for puppens utviklingstid.

Når møllet klekkes fra puppen, beveger puppen seg halvvegs ut av larverøret og den tomme puppehuden blir stående i denne stillingen etter klekking.

Hannene er aktive, gode flyvere, mens hunnene flyr tungt og bare korte strekninger. En voksen møll lever fra 4 til 7 døgn ved 22 til 26°C.

Parringen kan skje innen 12 timer etter klekking. De første eggene kan legges fra ett til 6 døgn etter klekking. Eggene legges enkeltvis på larvenes næring. Eggantallet per hunn kan variere fra 8 til 80, men er vanligvis ca 40.

Larvene dør fort når de utsettes for sollys som gir varme. Larvene forlot solbestrålte larverør og døde etter 4 til 15 minutter ved temperatur på 40°C og høyere. Hilde K